

Г.О. Слабкий, М.О. Крисько, В.М. Якимець (Київ)

ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАТИВНОГО МОНІТОРИНГУ МІСЦЯ СМЕРТІ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ І ХВОРИХ НА СНІД

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»

Наведено результати оперативного моніторингу щодо місця смерті ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД у динаміці за 1995–2011 рр.
Ключові слова: ВІЛ/СНІД, місце смерті.

В Україні ВІЛ-інфекція розвивається швидкими темпами, а рівні її поширеності є найвищими в Європі [1]. Серед регіонів України, в яких зареєстровано найвищі показники захворюваності та поширеності інфекції, є Донецька, Дніпропетровська, Одеська області та м. Київ [4;5]. Профілактичні та лікувальні заходи є малоефективними, що призводить до зростання рівня смертності населення внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу [2;3].

Мета роботи – встановити місце смерті ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД з метою розробки оптимальної системи надання медичної допомоги даній категорії населенню в термінальній стадії.

Матеріали та методи

У роботі використано дані оперативного моніторингу за спеціально розробленими формами щодо місця смерті ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД у регіональному аспекті.

Результати дослідження та їх обговорення

На першому етапі дослідження нами вивчено дані про кількість померлих у регіонах за 1995–2011 рр. внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу (табл. 1).

За даними табл. 1, у 1995 р. випадки смерті населення внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу зареєстровано в 7 (25,9%) регіонах, тоді як у 2011 р. – в усіх регіонах України. Найбільше осіб померло від зазначеної інфекції в Донецькій (1603), Дніпропетровській (1240) та Одеській (629), а найменше – в Тернопільській (9), Закарпатській (18), Івано-Франківській та Рівненській (по 35) областях. Різниця в кількості померлих внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу в розрізі регіонів становила

178,1 разу ($p \leq 0,01$), на що впливає як рівень поширеності ВІЛ-інфекції, так і загальна кількість населення в регіоні.

Наступним кроком дослідження було встановлення місця смерті населення внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу (заклади охорони здоров'я, хоспіси, вдома тощо).

У таблиці 2 наведено рівень смертності населення внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу в закладах охорони здоров'я.

Встановлено, що більшість ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД померли в закладах охорони здоров'я. Так, частка померлих від вказаної причини в Львівській області дорівнювала 95%, Запорізькій – 93%, Закарпатській – 89%, Херсонській та Тернопільській – по 77%. Найменше осіб померло від цієї інфекції у стаціонарах Луганської (47%), Харківської (49%), Вінницької (51%) областей та м. Києва (49%). Різниця становила 2 рази ($p \leq 0,05$).

У табл. 3 наведено дані щодо рівня смертності осіб від ВІЛ-інфекції/СНІДу вдома.

За даними табл. 3, в усіх регіонах України зареєстровано випадки смерті від ВІЛ-інфекції/СНІДу вдома. Питома вага таких випадків коливалася від 2% (від усіх померлих з цієї причини) у Запорізькій області до 39% в АР Крим. Різниця становила 19,5 разу ($p \leq 0,01$).

Випадки смерті від ВІЛ-інфекції/СНІДу в хоспісах зафіксовано тільки в чотирьох регіонах (Донецька, Миколаївська, Хмельницька області та м. Києві), причому рівень від загальної кількості померлих становив від 0,1% в Донецькій області до 28% в м. Києві ($p \leq 0,01$).

Висновки

У результаті дослідження встановлено, що рівень смертності населення внаслідок ВІЛ-інфекції/СНІДу зростає у всіх регіонах України, а найбільше –

Таблиця 1

Кількість померлих ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД у регіональному аспекті за 1995–2011 рр. (абс.)

Регіон	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
АР Крим																319	310
<i>Область</i>																	
Вінницька		1	2	4	3	8	13	17	33	34	51	71	68	85	93	67	89
Волинська		1	4	8	11	13	21	24	25	22	48	67	60	74	53	62	82
Дніпропетровська	5	40	41	169	147	162	237	271	368	486	593	932	915	1218	1288	1339	1240
Донецька		15	43	58	194	362	412	505	614	919	921	990	1122	1192	1181	1578	1603
Житомирська	1	4	5	4	15	14	32	26	22	48	53	64	61	75	97	105	95
Закарпатська	1		1	1	2	2	4	6	1	1	6	12	12	13	8	9	18
Запорізька		13	19	34	26	36	64	62	65	103	162	124	146	200	175	202	176
Івано-Франківська				5	1	8	2	7	12	22	17	32	29	43	51	58	35
Київська													192	202	292	327	278
Кіровоградська						9	5	15	18	25	28	29	43	54	38	64	69
Луганська		5	1	3	13	17	32	39	54	77	104	111	142	197	187	231	204
Львівська				1	2	2	9	10	6	12	15	26	22	21	61	75	107
Миколаївська	41	24	19	86	168	167	189	206	247	247	333	309	442	328	360	407	392
Одеська	9	41	88	169	205	439	314	435	548	543	454	228	203	280	764	493	629
Полтавська			2	9	14	17	32	42	47	70	76	98	107	127	120	137	157
Рівненська			1	1	1	2		1	8	7	15	14	21	23	41	27	35
Сумська			1	2	4	4	10	15	13	13	20	27	31	30	44	55	50
Тернопільська			1	1	4	3	10	4	11	10		3	11	21	9	23	9
Харківська		1	1	5	11	22	28	25	53	73	88	101	104	127	141	142	124
Херсонська		1	3	6	8	14	12	18	43	50	71	93	104	125	156	160	197
Хмельницька				6	8	9	9	26	50	69	97	71	56	69	88	111	104
Черкаська																	
Чернівецька											10	27	36	16	33	35	35
Чернігівська											13	47	68	97	84	109	123
<i>Місто</i>																	
Київ	2	1	5	4	1	3	12	24	45	65	69	107	109	136	210	253	213
Севастополь	2	1	4	3	12	9	22	24	31	43	64	67	69	85	90	94	91

у Донецькій (1603), Дніпропетровській (1240) та Одеській (629) областях, найменше – в Тернопільській (9), Закарпатській (18), Івано-Франківській та Рівненській (по 35) областях.

Найбільше ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД помирає в закладах охорони здоров'я. Так, частка

померлих від вказаної причини у Львівській області становить 95%, Запорізькій – 93%, Закарпатській – 89%, Херсонській та Тернопільській – по 77%. Найменше померлих – у стаціонарах Луганської (47%), Харківської (49%), Вінницької (51%) областей та м. Києва (49%). Різниця складає 2 рази ($p \leq 0,05$).

Таблиця 2
Смертність ВІЛ-інфікованих у закладах охорони здоров'я за 1995–2011 рр.

Регіон	1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
АР Крим																		
<i>Область</i>																		
Вінницька											1	13	9	69	9	53	23	70
Волинська					1	25	2	25	2	18	3	23	8	38	5	21	10	40
Дніпропетровська	1	20			3	7	43	25	34	23	36	22	40	17	47	17	56	15
Донецька			8	53	17	40	26	45	152	78	290	80	286	69	309	61	363	59
Житомирська																		
Закарпатська	1	100			1	100	1	100	2	100	2	100	3	75	6	100	1	100
Запорізька			5	38	13	68	21	62	13	50	26	72	44	69	38	62	45	69
Івано-Франківська							1	20					1	50			6	50
Кіровоградська											2	22	1	20	7	47	5	28
Луганська																		
Львівська							1	100	2	100	2	100	9	100	10	100	6	100
Миколаївська	30	73	18	75	10	53	60	70	131	78	127	76	135	71	164	80	181	73
Одеська	6	67	27	66	44	50	95	56	104	51	253	58	184	59	217	50	296	54
Полтавська					1	50	3	33	3	21	2	11	10	31	15	36	22	47
Рівненська							1	100	1	100	2	100					3	38
Сумська																		
Тернопільська					1	100	1	100	2	50			1	10	2	50	2	18
Харківська			1	100	1	100			2	18	9	41	7	25	4	16	16	30
Херсонська					2	66	4	66	6	75	11	79	11	92	16	89	35	81
Хмельницька							2	33	4	50	6	66	8	89	16	62	36	72
Чернівецька																		
Чернігівська																		
<i>Місто</i>																		
Київ	2	100	1	100	5	100	4	100	1	100	3	100	7	58	17	71	42	93
Севастополь	1	50	1	100	1	25	2	65	8	66	6	66	18	81	16	66	23	74

Таблиця 2
Смертність ВІЛ-інфікованих у закладах охорони здоров'я за 1995–2011 рр. (продовження)

Регіон	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
АР Крим													182	57	171	55
<i>Область</i>																
Вінницька	15	44	9	18	12	17	29	43	36	42	58	62	42	63	45	51
Волинська	13	59	25	52	31	46	35	58	42	57	33	62	41	66	53	64
Дніпропетровська	81	17	242	41	421	45	690	75	682	56	765	59	846	63	759	61
Донецька	541	66	504	55	585	59	641	57	745	63	709	60	860	54	889	55
Житомирська			41	77	37	58	37	61	37	49	43	44	53	50	53	56

Закарпатська	11	100	4	67	10	83	9	75	12	92	5	63	7	78	16	89
Запорізька	93	90	144	89	105	85	123	84	183	92	156	89	184	91	164	93
Івано-Франківська	9	41	8	47	11	34	16	55	27	63	26	51	38	66	21	60
Кіровоградська	12	48	16	57	16	55	30	70	26	48	19	50	34	53	49	71
Луганська			52	50	58	52	60	42	74	38	86	45	111	48	95	47
Львівська	12	100	15	100	26	100	22	100	21	100	58	95	71	95	101	95
Миколаївська	170	69	224	67	154	50	234	53	197	60	213	59	214	53	236	60
Одеська	309	57	232	51	114	50	113	56	160	57	523	68	338	69	431	69
Полтавська	37	53	48	63	63	64	69	64	88	6	84	70	90	66	117	75
Рівненська	2	29	1	7	4	29	10	48	11	48	26	63	16	59	18	51
Сумська									15	50	1	2				
Тернопільська	5	50			3	100	9	88	17	81	6	67	19	83	7	77
Харківська	14	19	20	23	19	19	50	48	67	53	87	62	85	60	62	50
Херсонська	35	70	53	75	67	72	85	82	87	70	122	78	132	83	152	77
Хмельницька	53	77	48	49	49	69	43	77	55	80	71	81	84	76	77	74
Чернівецька			7	70	13	48	23	64	9	56	23	70	25	71	26	74
Чернігівська			7	54	30	64	39	57	56	58	53	63	71	65	77	63
<i>Місто</i>																
Київ	50	8	52	75	79	74	86	79	125	91	173	82	131	52	104	49
Севастополь	32	74	42	65	51	76	48	70	65	76	55	61	59	63	56	62

Таблиця 3
Смертність ВІЛ-інфікованих вдома за 1995–2011 рр.

Регіон	1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
АР Крим																		
<i>Область</i>																		
Вінницька											2	25	1	8	2	12	7	21
Волинська					1	25	2	25	3	27	4	31	6	29	10	4	8	32
Дніпропетровська	1	20	33	83	31	76	110	65	105	71	118	73	183	77	217	80	300	82
Донецька			4	27	14	33	17	29	29	15	50	14	53	13	85	17	219	36
Житомирська																		
Закарпатська																		
Запорізька			5	38	5	26	10	3	8	31	6	17	12	19	18	29	14	22
Івано-Франківська							4	80	1	100	4	50	1	50	5	71	3	25
Кіровоградська											3	33	1	20	5	33	9	50
Луганська																		
Львівська																		
Миколаївська	9	22	5	21	8	42	23	27	33	20	38	23	51	27	41	20	57	23
Одеська	2	22	11	27	39	44	67	40	92	45	168	38	112	36	201	46	231	42
Полтавська							3	33			3	17			2	5	2	4
Рівненська					1	100											3	38
Сумська																		
Тернопільська																	1	9

Харківська								1	5						3	6	
Херсонська			1	100													
Хмельницька								2	25	2	22			4	15	11	22
Чернівецька																	
Чернігівська																	
<i>Місто</i>																	
Київ																	
Севастополь	1	50						2	16	2	22	2	9	6	25	7	23

Таблиця 3

Смертність ВІЛ-інфікованих вдома за 1995–2011 рр. (продовження)

Регіон	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
АР Крим													69	22	121	39
<i>Область</i>																
Вінницька	14	41	12	24	15	21	12	18	29	34	23	25	18	27	28	31
Волинська	5	23	11	23	19	28	17	28	28	38	14	26	20	3	25	30
Дніпропетровська	392	81	330	56	488	52	173	19	485	40	460	36	425	32	406	33
Донецька	325	35	316	34	340	34	422	38	402	34	412	35	591	37	576	36
Житомирська			11	21	18	28	18	30	31	41	51	53	50	48	33	35
Закарпатська			2	33	2	16	2	17	1	8	3	38	2	22	2	11
Запорізька	6	6	9	6	7	6	3	2	5	2,5	4	2	5	2	4	2
Івано-Франківська	8	36	6	35	19	59	11	38	11	26	18	35	13	22	12	34
Кіровоградська	7	28	7	25	8	28	7	16	19	35	12	32	18	28	8	12
Луганська			46	44	52	47	48	34	42	21	37	20	28	12	36	17
Львівська											3	5	4	5	6	6
Миколаївська	76	31	103	31	98	32	174	40	102	31	115	32	161	40	123	31
Одеська	212	39	196	43	89	39	76	37	108	39	225	29	145	29	185	29
Полтавська	7	10	14	18	19	19	31	29	34	27	32	3	39	28	38	24
Рівненська	3	43	5	33	6	43	8	38	4	17	9	22	7	26	9	26
Сумська									14	47	2	4				
Тернопільська							2	18	1	5	2	22	3	13	1	11
Харківська	8	11	14	16	11	11	31	30	31	24	33	26	46	32	30	24
Херсонська					1	1	13	12	13	10	20	12	18	11	19	9
Хмельницька	12	17	11	11	10	14	10	18	9	13	11	13	12	11	3	3
Чернівецька			3	30	9	33	11	30	3	19	10	30	9	26	9	26
Чернігівська			6	46	15	32	19	28	25	26	19	23	26	24	30	24
<i>Місто</i>																
Київ							21	19	11	8	36	17	89	35	48	23
Севастополь	7	16	19	30	10	1,5	18	26	17	20	29	32	28	30	30	33

Питома вага померлих вдома коливається від 2% від усіх померлих з цієї причини у Запорізькій області до 39% в АР Крим.

У хоспісах пацієнти помирають внаслідок названої причини тільки в чотирьох регіонах (Донецька, Миколаївська, Хмельницька області та м. Київ), при чому

рівень від загальної кількості померлих становить від 0,1% в Донецькій області до 28% в м. Києві.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням причини смертності ВІЛ-інфікованих осіб.

Список літератури

1. ВІЛ-інфекція в Україні : інформ. бюл. – К., 2011. – № 35. – 67 с.
2. Слабкий Г. О. Розвиток епідемії ВІЛ/СНІДу / Г. О. Слабкий, Л. М. Беленська, Т. Г. Петренко. – Донецьк, 2004. – 192 с.
3. Стан епідемії ВІЛ/СНІДу в Києві та аналіз заходів протидії. Ситуаційний аналіз / О. Балакірева, Л. Бочкова, Н. Жилка [та ін.]. – К. : вид-во Раєвського, 2006. – 136 с.
4. Стан епідемії ВІЛ/СНІДу в Донецькій області та аналіз заходів протидії. Ситуаційний аналіз / О. Балакірева, Л. Беленська, Т. Проценко [та ін.]. – К. : вид-во Раєвського, 2007. – 128 с.
5. Стан епідемії ВІЛ/СНІДу в Черкаській області та аналіз заходів протидії. Ситуаційний аналіз / О. Балакірева, Л. Бочкова, А. Гук [та ін.]. – К. : вид-во Раєвського, 2007. – 128 с.

Дата надходження рукопису до редакції: 05.11.2012 р.

К результатам оперативного мониторинга места смерти ВИЧ-инфицированных и больных СПИДом

Г.А. Слабкий, М.О. Крысько, В.Н. Якимец (Киев)

Представлены результаты оперативного мониторинга места смерти ВИЧ-инфицированных и больных СПИДом в динамике за 1995–2011 гг.

Ключевые слова: ВИЧ/СПИД, место смерти.

Regarding the results of operational monitoring of death place of HIV-infected and AIDS patients

G.O. Slabky, M.O. Krysko, V.M. Yakymetz (Kyiv)

The results of operational monitoring of death place of HIV-infected and AIDS patients in dynamics for 1995–2011 have been presented.

Key words: HIV / AIDS, place of death.

Рецензент: к. мед. н. О.В. Юрченко.